

רחשני לב

ליקוטי מאמרים ודברי חינוך ואמונה מספרים הקדושים על פרשת השבוע

פרשת משפטים

כ"ד שבט התשפ"ה

שנה י"ג גליון י"ט

סדר קריש	מוצש"ק	הלקת	הטיות	לעיקוואוד
8:45/9:25	6:54	5:21	5:21	ברוקלין
8:44/9:24	6:52	5:20	5:20	ירושלים
8:27/9:03	6:48	4:55	5:10	בני ברק
8:28/9:05	6:45	5:10	5:02	אלעד
8:28/9:04	6:46	5:02	4:54	בית שמש
8:28/9:04	6:47	4:54		

שבת מברכים: ראש חודש אדר ביום ו' וביום שב"ק הבעל"ט
מולד ביום ה' בשעה 7:02 בערב עם 0 חלקים

(ד"ה בשעה שהקדימו) ביאר דקאי על אהל תורה, ע"ש.

ולפי כל זה הנה מבואר המסורה בעוהש"ת בטוב, ואוהביו בצאת השמש בגבורתו, הכוונה דאם שומעים חרפתם ואין משיבים, דע"ז נדרש פסוק זה, אז לא תצא כצאת העבדים כנענים – בשן ועין, שהם יסורים ממש ויש בהם ביטול תורה, רק די לך בזה שאתה שותק ואז – והיה כצאת משה אל האהל, דמבואר לפי"ד חז"ל דמשה נטל כולן – מטעם ונצבו איש פתח אהלו והביטו אחרי משה וגו', שדיברו לשון הרע על משה (עיין קידושין לג עמוד ב וברש"י ד"ה כדאיתא), ועי"ז וזה ונטל חלקו, וגם עי"ז יוכל לישב באהלה של תורה, כ"א יש יסורים ח"ו אז יש בהם ביטול תורה ג"כ, משא"כ אם ישתוק, ואתי שפיר בעוהש"ת.

הגה"צ ר' צבי הירש כהנא זצ"ל הי"ד אב"ד סטרימטערע, נחלת צבי

מלאתך ודמעך לא תאחר בכור בניך תתן לי.

פירש רבינו בדרך מוסר, כי למען חינוך הבנים צריך האדם להשקיע הרבה יגיעה ועמל בימי ילדותם, והעיקר הוא שיתפלל ויתחנן בדמעות להקב"ה שיצליח ויגדלו בניו על דרך התורה והיראה, והעושה כן הרי בימי זקנותו יתנו בניו מערנים לנפשו. אבל מי שמתעצל בזה הזמן ואינו טורח לחנכם כי רוצה לנוח בשקט ובשלוח, אזי כשיגדלו הבנים ולא יתנהגו על דרך הישר יבכה (החליה) בדמעות שלישי ויתחרט מאד על התנהגותו.

ועל זה מרמז הפסוק, מלאתך – הזמן שאתה מרגיש מלא ושמת, ודמעך – הזמן שאתה בוכה בדמעות, לא תאחר – לא תשנה סדר הדברים, הסדר הנכון הוא לבכות מתחלה ואח"כ לשמוח, ולא תשנה סדרן לשמוח תחלה ואח"כ לבכות. וכשתעשה על דרך זה ודאי כי בכור בניך תתן לי – שיגדלו הבנים על דרך הישר.

הגה"צ ר' מיכאל בער ווייסמאנדל זצ"ל, פרדס חמד

ויקח ספר הברית ויקרא באזני העם ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע.

...וזה רימו להם במה שלקח ספר הברית ויקרא באזני העם, שכבר נודע דעיקר כריתות ברית שכרת השי"ת עם ישראל היינו שאף אם ח"ו יבואו לידי חטא מכל מקום מצד כריתות ברית ימחול להם חטאם או עב"פ יעשו תשובה מיראה, כאשר שמעתי מפ"ק של כ"ק אדמו"ר רשכבה"ג מצאנז ז"ע שאמר בסעודה ג' של שבת קודש בפסוק (דברים נט, יא) לעברך בברית ה' אלקיך ובאלתו אשר ה' אלקיך כורת עמך היום, ס"ת כת"ם, שאף אם ח"ו יהיה כתם בבני ישראל אפילו הכי יתרצה להם השי"ת מצד הברית שכרת עמם. ופרשתי בזה הכתוב בתהלים (ט, ט) שפטי ד' כצדקי וכתמי עלי, דהיינו שאף אם ח"ו נמצא כתם עלי והאות כ' של מלת כתם משורש המלה, שפטי ד' ברחמיך כמו שהייתי בצדקי.

ולכן קרא לפניהם ספר הברית לרמו להם שיש עוד חלק חומר בעולם וצריכים לזה ענין הברית, וכאשר שמעו שיש עוד כח חומר בעולם אז אמרו כל (דברים) אשר דבר ה' נעשה ונשמע, היינו עתה יעשו מעצמם מצות התורה אף בלי ציווי, שלעת עתה אין להם חומר המונע, אבל לעתיד צריכים לשמיעה, שע"י יוכלו להכניע כח החומר, ואתי שפיר הכל בס"ד...

הגה"צ ר' שמואל ענגיל זצ"ל אבדק"ק ראדומישלא וראב"ד קאשו, שפתי מהר"ש בתוד

וכי ימכור איש את בנו לאמה וכו'.

ע"ד הרמז יש לפרש שהשכינה נקראת בת כידוע ואמר הכתוב כי ימכור איש זה הקדוש ברוך הוא שנקרא ה' איש מלחמה. לאמה חלילה שפחה כי תירש גבירתה. לא תצא כצאת העבדים. בראשי אברים פירוש אם ח"ו תקלקל את האברים שן באכילה עינים בראיה ושאר אברים וגיד האמה בכלל צריך שימור גדול שלא ליתן מקום לאחוז כחות הטומאה חלילה ואם ח"ו תקלקל ותשחית האברים או איך גרמת גלות השכינה שלא תצא מן הגלות המר. ובמדרש תצא אמרו חז"ל ודרשו מן המקרא שתצא בשש ויובל רמו לששה קצוות וליובל העליון דהיינו כאשר יתקנו ישראל את הששה קצוות והיובל אז תצא מן הגלות השכינה. ועוד מוסיף עליו אמה עבריה שתצא בסימנים. רמו על התורה הקדושה אם תקנה אותה בסימנים ע"ד שאמרו חז"ל אין התורה נקנית אלא בסימנים כו' סימנים היא לשון סימני הקטורת ויש לומר הפירוש בדברי חז"ל אין התורה מתקיימת ומקובלת לפניו יתברך שמו לעשות נחת רוח להשם יתברך אלא בסימנים. פירוש אלא כשמעלה ריח ניחוח כל מיני בשמים קדושה וטהרה ופרישות וזרירות שנאמר שימה בפיהם שהפה הלומד תורה תעלה בשמים לריח ניחוח לפניו שיהיה שומר פיו ולשונו מכל דבר רע התורה הזאת עושה נחת רוח ליוצרו לעלות השכינה מהגלות ויגאלנו גאולת עולם במהרה בימינו אמן כ"ר.

הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק ז"ע, נועם אלימלך

לא תצא כצאת העבדים.

ג' במסורה, הכא ואיך והיה כצאת משה אל האוהל וגו' (שמות לג, ח), ואוהביו כצאת השמש בגבורתו (שופטים ה, לא). הנה כדי להבין שייכות המסורה אקדים איזה הקדמות ואז נבין בעוהש"ת המסורה בטוב.

הנה מבואר בספר פתח עיניים להחיד"א ז"ל במה דאמרו (אבות פרק א משנה ז) לא מצאתי לגוף טוב משתיקה, דצריך ביאור אמאי נקט תיבת גוף, וביאר בהקדם דברי הרמ"ק ז"ל דאין בכל הסיגופים והתעניות והיסורים שהאדם מקבל וסובל, דבר המכשיר את הנפש ומכפר עוונותיו כשומע חרפתו ושותק ומוהל, וז"ש המשנה ולא מצאתי לגוף דייקא שלא יצטרך לסבול יסורים – יותר מהשתיקה, כי אדם אין צדיק וגו' (קהלת ז, ט) וזה טוב לגוף – שאוכל ושותה ויש לו בריאות, ומ"מ נסלח לו הכל ע"י השתיקה, עכ"ד החיד"א ז"ל.

והנה ידוע דברי חז"ל במס' שבת (פח עמוד א) הנעלבין ואינם עולבין שומעין חרפתן ואין משיבין עושים מאהבה וכו', עליהם הכתוב אומר (שופטים ט) ואוהביו כצאת השמש בגבורתו, גם למדו חז"ל במס' ברכות (ה עמוד א) דיסורים ממרקים עוונותיו של אדם מקל וחומר משן ועין ע"ש. גם זאת ידוע דברי החובת הלבבות ז"ל (ומובא בספה"ק) דאם אחד מבזה את חברו והוא אינו משיבו, אז לוקח הוא זכותו של חברו וחבירו לוקח את עוונותיו, וכמו שאמרו חז"ל (בבא מציעא נח עמוד ב) אזיל סומקא ואתי חוורא כידוע. ואקדים עוד דברי חז"ל במס' שבת (פח עמוד א) אמר ר"ל וכולן זכה ונטלן משה שנאמר (שמות לג, ט) ומשה יקח את האהל (ופרש"י ז"ל שם בפירוש השני דאהל הוא לשון בהלו נרו (איוב כט, א) והוא היה קירון עור פניו), והמהרש"א ז"ל בח"א

רהשי ההלכה

בעריכת
הרה"ג ר' ישכר דוב שטיין שליט"א
מור"ן באלעד
בפיקוח הרב הגאון ר' משה שטיין שליט"א
רב דקהל חסידים בני ברק, מו"ץ בשכט הלוי
ונח"מ פסקי מרח"י שבית דין

פסקים וביורוי הלכות בדברים
המצויים הלכה למעשה מפסקי
מורן בעל שבט הלוי וצ"ל

פסקי הלכות

מהלכות ראש חודש

א. שכח לומר יעלה ויבוא בתפילה: שכח לומר יעלה ויבוא בערבית של ר"ח בב' הימים ונזכר לאחר שאמר ברוך אתה ה' יסיים הברכה ואינו חוזר (שו"ע סי' תכ"ב סי' א' ומשנ"ב סק"א), שכח בשחרית ובמנחה ונזכר קודם שהתחיל מודים יאמרו שם (שו"ע שם) וכן הדין כשנזכר ברצה לאחר שאמר ברוך אתה ה' יסיים המחזיר שכינתו לציון ויאמרו שם (שבה"ל ח"א סי' ל"ב ודלא כמשנ"ב שם סק"ה), נזכר לאחר שהתחיל מודים אם נזכר קודם שאמר יהיו לרצון השני חוזר לרצה, נזכר לאחר יהיו לרצון שהשלים תפילתו חוזר לראש התפילה (שו"ע שם ומשנ"ב סק"ז ח' ט', ועי' בשבה"ל ח"ט סי' קמ"ז ב' דאם אמר יעלה ויבוא במודים לא יצא אפי' בדיעבד וכהנה"ח ודלא כהנה"ד) **נזכר באמצע אלקי נצור** שלא אמר יעלה ויבוא והגיע הש"ץ לקדושה לא יאמר עמו אלא שותק ושומע ואח"כ יחזור לרצה, ובדיעבד אם ענה ג"כ חוזר לרצה (שבה"ל ח"ג סי' י"א וח"ה סכ"ג וח"י סי"ז), **נזכר לאחר מוסף** שלא אמר יעלה ויבוא בשחרית נחלקו הפוסקים י"א שא"צ לחזור ולהתפלל וי"א שצריך לחזור ולהתפלל וכן הסכים במור וקציעה אלא שכל שצצת מכל ספק יתנה שאם אינו חייב מתפלל הוא בתורת נדבה, ואם נזכר לאחר שהתפלל ג' ראשונות של מוסף יסיים התפילה בשל שחרית ואח"כ יתפלל מוסף (משנ"ב שם סק"ד).

ב. נסתפק אם אמר יעלה ויבוא: נסתפק אם אמר יעלה ויבוא בשחרית ובמנחה צריך לחזור ולהתפלל, ואם ברור לו שהיתה דעתו בשעת התפילה או קודם התפילה לומר יעלה ויבוא ולאחר זמן מופלג נפל ספק בלבו אם אמר יעלה ויבוא, אינו צריך לחזור, נתעורר לו הספק מיד לאחר התפילה צריך לחזור ולהתפלל (משנ"ב סי' תכ"ב סק"ו ודלא כרמ"א שם, ועי' שו"ת שבה"ל ח"ח סי' קס"ג שאלה ב' דכן ילפסוק גם בזמננו).

ג. ש"צ ששכח לומר יעלה ויבוא בתפילת הלחש ובחזרת הש"צ: ש"צ ששכח לומר בתפילת הלחש יעלה ויבוא אינו חוזר ומתפלל מפני טורח הציבור אלא סומך על התפילה שיתפלל בקול רם (שו"ע סי' קכ"ו ס"ד, וכשנזכר באמצע מודים או באמצע שים שלום עדיף שיחזור לרצה כדי לא להנסס לחו"ה הפוסקים אם יכול להמשיך בתפילתו כיון שאינו יוצא בה יד"ח, עי' בפסקי תשובות שם אות ה' שהביא ד' הפוסקים בזה), ואם שכח להזכיר יעלה ויבוא בחזרת הש"צ, במנחה חוזר להתפלל, ובשחרית אם נזכר קודם שהשלים תפילתו חוזר לרצה, נזכר לאחר שהשלים תפילתו אינו חוזר להתפלל משום טורח הציבור שהרי יזכיר ר"ח בתפילת המוספין (שו"ע שם).

ד. טעה בחתימת הברכה במוסף דשבת ר"ח: טעה בחתימה במוסף דשבת ר"ח ובמקום לחתום מקדש השבת וישראל וראשי חדשים, חתם רק מקדש השבת או שחתם רק מקדש ישראל וראשי חדשים, אינו צריך לחזור ולהתפלל (כשאמר מקדש השבת נפסק במשנ"ב סי' תכ"ה סק"ט שיצא, וכשסיים מקדש ישראל וראשי חדשים כיון שד' החי"א בה' תפילה כלל כ"ח סי' שבי"ט שחל בשבת וסיים מקדש ישראל והזמנים יצא יד"ח והביאו בשבה"ל סי' תפ"ז ס"א ד"ה מקדש השבת וישראל וכו' וכן הוא ד' הכנה"ג וכמובא בשו"ע הרב שם סי' ג' ואף שבה"ל השיג עליו מ"מ נשאר בצ"ע וגם בשו"ע הרב שם סיים שטוב לחוש לדבריהם משום חשש ברכות לבלטה וא"כ ה"ה הכא), והרוצה להחמיר לצאת לכו"ע ובפרט כשסיים מקדש ישראל ור"ח, יכוין לשמוע מהש"צ כל התפילה, יפסע ג' פסיעות לאחוריו, ולא יאמר מודים דרבנן (וכנפסק בשו"ע סי' קכ"ד ס"י ובמשנ"ב סקמ"א).

ביורוי הלכות

האם יוצאים ידי חובת סעודת ראש חודש בלילה

שאלה: האם מצוות אכילת סעודה ברו"ח היא דווקא ביום ר"ח או שגם באכילת הסעודה בליל ר"ח יוצא יד"ח?

תשובה: בשו"ע או"ח סי' ת"י"ט כ' המחבר מצווה להרבות בסעודת ר"ח וכו' המשנ"ב (סק"א) דאע"ג דליכא חיוב לאכול פת יוצא באכילת שאר דברים וכמבואר בס' קפ"ח מ"מ המוציא על סעודת ר"ח ואוכל ושותה בו כטוב ה"ז משובח, ובסק"ב כ' דמה שמרבה ביום לכבוד ר"ח הוא די ואי"צ להרבות גם בלילה, אמנם עדיין אינו מבואר בדבריו אם באכילת הסעודה בלילה בלבד יוצא יד"ח, ועי' בערוך לנר שנהדרין ע: שהוכיח דאין יוצאין יד"ח סעודת ר"ח בלילה, בדמנת' שם ע"א א' דאין בן סורר ומורה חייב כשאכל בשר ושתה בין בסעודת עיבור החודש (שהיו אוכלין סעודה בלילה שמעברין בו את החודש כדי לפרסם שעיברו את החודש) ומקשינן בגמ' (שם ע"ב) דהרי לא היו אוכלין בסעודה זו רק פת דגן וקטנית, ומתרצת הגמ' דאיירי שהבן סורר ומורה העלה בעצמו למקום הסעודה בשר ויין וקמ"ל דאף דאין מעלין לה רק פת דגן וקטנית מ"מ כיון דהוי סעודת מצווה לא ממשיך, ולכאורה קשה דמה ההו"א שלא תחשב אכילת הבשר והיין לסעודת מצווה משום שבסעודת עיבור החודש לא היו אוכלין בשר ויין הוי מ"מ הוי סעודת מצווה משום סעודת ר"ח, ועכצ"ל דס"ל לגמ' דאין יוצאין סעודת ר"ח בלילה, אלא שמחמג"א סי' ת"ט סק"א משמע דיוצאין יד"ח סעודת ר"ח בלילה הדיא שם מוש"כ הר"ף והרא"ש מירושלמי דב"ח שחל להיות בשבת יש להשלים סעודת ר"ח ביום א' דבשבת אין ניכר שעושה בשביל ר"ח, והביא מב"ח שאין נוהגין כן, וכי מחמג"א דני"ל שימשוך סעודה ג' עד הלילה ויוצא בזה גם סעודת ר"ח להירושלמי, הרי לנו דיוצאין סעודת ר"ח בלילה ולא כדמשמע בגמ', וצ"ל לפ"ז דהתם איירי שכבר אכל סעודת ר"ח מקודם או שיאכל למחרת ולכן הו"א שאין אכילת הבשר בסעודת עיבור החודש נחשבת לאכילת מצווה עכ"ל.

אמנם בנימוקי אורח חיים סי' ת"י"ט כ' שאביו בעל דרכי תשובה פסק שאין יוצאין יד"ח סעודת ר"ח בלילה שהרי אין מקדשין את החודש בלילה ולכן פסקין בס' תכ"ב סי' א' שהשוכח יעלה ויבוא בערבית בליל ר"ח אינו חוזר, אלא שהקשה ע"ז מחמג"א הנ"ל דמשמע מדבריו דגם באכילה בלילה יוצא יד"ח, וכ' לתרץ דשאני התם שכבר עבר זמנו והוא רק בתורת תשלומין ומכיון שגם ביום א' שכבר אינו זמנו יוצא בתורת תשלומין ה"ה בליל א' אבל בזמנו י"ל שאינו יוצא רק ביום, ובהמשך דבריו שם כ' דמירושלמי תענית פ"ד ה"ג לפירושו של הפני משה נראה דיוצאין יד"ח ר"ח בלילה דאמרינן שם בגמ' דמקרא (דאמר

שאלו מדוע לא בא בן ישי גם תמול גם היום אל הלחם) אית ראייה לר' יוחנן שאמר לחזני דכופרא שינסכו לבהכ"נ מבעוד יום ויטלו עמם לצרכי הסעודה ויתחילו לאכול ביום א' של ר"ח ויסיימו בלילה ואז יוכלו לצאת יד"ח סעודה מב' הימים כמה נפשך, ומושמע שפיר שיכולים לצאת יד"ח סעודת ר"ח בלילה, אלא שהמעין בקרבן העדה שם יראה שמפרש דהירושלמי לא איירי לענין המושכת הסעודה כלל וא"כ ליכא ראייה מירושלמי לנדוד, ועי' בנאות דשא להגה"ק בעל אבני נזר מסוכטשוב ח"א עמוד קמ"ו אות א' שכ' דיוצאין יד"ח סעודת ר"ח בלילה ואינו דומה להא דאין חוזרים בשכח יעלה ויבוא בערבית בליל ר"ח עי"ש במה שחילק בזה.

ועי' בשו"ת משנה שכיר סי' פ"ג (במהדורה החדשה סי' ק"מ) שלאחר שהביא דברי המחבר בס' תכ"ב סי' א' שהשוכח יעלה ויבוא בערבית ליל ר"ח אינו חוזר הביא מש"כ באור זרוע הגדול שסיים בזה הלכך בערבית לית ביה ר"ח כל כך הלכך אינו חוזר, ומדבריו אלו יש ראייה למש"כ בערוך לנר שאינו יוצא סעודת ר"ח בלילה שהרי אינו נחשב כ"כ לר"ח, ואם כי בדיעבד אם אכל בלילה ואינו יכול לאכול ביום יצא יד"ח מ"מ לכתחילה יש להקפיד לעשותו ביום דווקא, אלא שבערוך לנר כ' לבסוף דמהמג"א ש' להמשיך סעודה ג' בלילה משמע דיוצא סעודת ר"ח בלילה, אמנם לפי דברי האו"י הנ"ל י"ל דאין ראייה מהמג"א לענין סעודת ר"ח הנעשית ביום ר"ח עצמו, דבר"ח גופא ודאי יש לעשות הסעודה ביום ולא בלילה כיון דהלילה אינו ר"ח כ"כ, משא"כ לענין השלמה דממילא אינו בר"ח תו אין חילוק בין לילה ליום (וכמש"כ בנימוקי אורח חיים הנ"ל), וסיים שם במשנה שכיר וכעת מצאתי בתוס' הרא"ש ברכות מט: ד"ה שבתות שכ' בפירוש דסעודת ר"ח דווקא ביום דאלו בלילה אפי' תפילה אין מחזירין שאין מקדשין את החודש בלילה, ועע"ש בהערה מבן המחבר שבילדותו השתתף בסעודת ר"ח עם אביו אצל הרה"ק ר"ח אלעזר הלברשטאם מראצפרט בן הרה"ק בעל דברי חיים ז"ל ועי' ואמר שיש ראייה מפסוק דאין יוצאין יד"ח סעודת ר"ח בלילה דבשמואל (א' כ"ז) ויהי ממחרת החודש השני ויפקד מקום דוד ויאמר שאלו אל יהונתן מדוע לא בא בן ישי גם תמול גם היום אל הלחם, ואלו היה יכולין לקיים סעודת ר"ח בלילה מדוע היה צריך שאלו להמתין עד למחרת הרי היה יכול לשאול ביום א' דר"ח מדוע לא בא גם אמש גם היום ולאותם שס"ל שהיו ב' ימים ר"ח מדוע לא שאל בליל שני מדוע לא בא גם ביום וגם בלילה וע"כ מוכח שאין יוצאין סעודת ר"ח בלילה.

היוצא מכל זה שלכתחילה ראוי לצאת יד"ח סעודת ר"ח ביום ולא בלילה.

הילולא דצדיקא

נלבי"ע
כ"ה שבט
תק"ס

הרה"ק
רבי דוד ממויקאלייב זי"ע
תלמיד מרן הבעש"ט הק"

אלה תולדות

רבינו פה קדוש, הרב המנוח המפורסם, סבא קדישא, בוצינא דנהורא, רבא עילאה ויקרא, (חסד לאברהם להרה"ק רבי אברהם המלאך זצ"ל - ליקוטים שיר השירים), הישיש המופלא הוותיק, (תורי זהב בהעלותך), שמעתי מזקן אחד ישיש, תוארו כמלאך אלקים, תלמיד מובהק של הבעש"ט הק', (יושר דברי אמת אות מד), קדוש עליון נורא מאוד, ומה מאוד מתקו דבריו הקדושים זי"ע, (שם הגדולים החדש מערכת ד אות יד), ועליו העיד רבו המובהק מרן אור שבעת הימים הבעל שם טוב הק', כי נראה על פניו כל צלם האלוקים, (כתבי ר"י שו"ב), ואף כיבדו שיהיה בעל תפילה קבוע אצלו ביום הכיפורים לתפילת מוסף, (גדולים מעשה צדיקים), ה"ה רבינו הרה"ק רבי דוד ממויקאלייב זצ"ל, תלמיד מובהק לאור הגדול, מרן אור שבעת הימים רבינו ישראל בעל שם טוב הק' זצ"ל.

התקרבנות להבעש"ט הק'

רבינו זכה להתקשר ולהתדבק במורו ורבו הגדול עוד בימי נסתרותיו, וזאת על ידי מחזה נורא שזכה לראות בו. היה זה בעת שמרן הבעש"ט התאכסן פעם אחת בצל קורתו של רבינו, ובחצות הלילה קם מרן הבעש"ט הק' כמנהגו לערוך תיקון חצות ולהשתתף עם צער השכינה הק' בגלותה כביכול. רבינו ראה לפתע אש גדולה מלהטת בירכתי הבית, והוא נחפו בבהלה לכבות הדליקה שפרצה פתאום. כאשר נתקרב עוד, הבחין כי הלהבות המאירות אינן כי אם אש קודש רוחנית אשר ירדה משמים ומקיפה את אורחו הנסתר היושב והוגה בכתביו בסתר חביון ומראהו כמלאך אלוקים. מני אז נתקשר אליו בכל נימי נפשו, ושתה בצמא את דברי תורתו, (אור יקרות ערך רבינו).

בצל רבו הבעש"ט הק'

מסופר כי פעם אחת שלחו רבו הבעש"ט זצ"ל לאונגארין לעשות לו יין בתכלית ההידור לכבוד פסח, רבינו נסע כל הדרך הארוכה לאונגארין, עמד על הפועלים בעת בציר היין, ושמר על העובדים בעת עשיית היין עד שנגמר ושמרו בכל הדרך בכל מיני משמר כדי שיהא ראוי לעלות על שלחן רבו בהידור רב. כשהגיע למעזיבז סמוך לביתו של רבו הבעש"ט הק' בא לנגדו קאזאק אחד ושאלו, מה יש לך בחבית? וכך בלי אומר ודברים דקר בחניתו את החבית ונקבו ושתה ממנו, ואחר שראה שזה יין ולא יי"ש הניחו, אך כל היין נאסרה ע"י נגיעה במגע הגוי. כאשר ראה רבי דוד מה שאירע עם כל עבודתו שהלך לטמיון, הצטער צער רב, ונכנס לרבו ופרץ בבכי, על מה עשה לו ה' ככה? אמר לו הבעש"ט הק', דע לך שמן השמים טובבו כן, אחר שסמך עצמו על שמירתו, והגם שנתייגע מאוד, אבל מכיון שלא התפלל שום תפילה אל ה' שיעזרהו על דבר היין שישמר כראוי, נענש עליו... (כתבי ר"י שו"ב אות ל).

רבינו ר' דוד ממויקאלייב היה דרכו לילך ברגליו ולא

ליסע בעגלה לרבו הבעש"ט, מסופר כי פעם אחת הלך מביתו, ובא להבעש"ט בעש"ק בבוקר ורצה לקבל שלום, ואמרו לו שרבו הלך לנוח כעת לכבוד שבת קודש, וכיון שגם הוא היה עייף מטורח הדרך, ולכן הלך לחדר א' בבית רבו הבעש"ט הק' ושכב לישן לכבוד שבת קודש. ויחלום רבי דוד חלום, וירא שהוא הולך מביתו בעיר מיקאלייב לעיר מעזיבז אצל מורו ורבו הבעש"ט. והנה הוא תועה בדרכו וזה שמונה ימים שלא אכל, בין כה וכה בחשכת הלילה ראה והנה אדם מתקרב אליו, ופחד מאוד אולי שד הוא, או גזלן ויהרגנו. אך אמר בלבבו, בין כה וכה חיי אבודים ח"ו כי אין לי מה לאכול, ולכן אקרב אליו אולי יש בידו לאכול, ואחיה חיי שעה. כשקרב אליו, ראה שהוא איש פשוט, ושאל אותו, מאין הוא. והשיב האיש, מהעיר לעמבערג אנכי, והייתי שמה מלמד לתינוקות וכעת גרשוני לבעה"ב משם, ואני הולך לבקש לי מקום פרנסה, וזה שמונה ימים שלא אכלתי וכעת הנני תועה בדרכי, ואינו יודע לאן פני מועדות. אמר לו רבי דוד, כי גם אני כמותך תועה בדרכי זה שמונה ימים. וכך הלכו שניהם יחדו עד שמצאו אנשים רועי צאן, ושאלו להם איך מעזיבז, ואיך לעמבערג. השיבו האנשים הרועים בתמייה, הלוא אין כאן לא מעזיבז ולא לעמבערג? עוד אמרו להם הרועים, מה אתם מחפשים כאן בעולם הזה, הלוא למעלה פה על ההר לומדים הב"ד של מעלה! עלו שמה כי כאן הוא גן עדן התחתון. וכך הלכו רבי דוד והאיש הנלווה אתו הלאה, ומצאו עוד אנשים רועי צאן, ואמרו הרועים כדברים האלה. וכך עלו שניהם להר, וראו חצר גדולה, ובאו שמה וראו שם זקנים יושבים ולומדים תורה. וכשסיימו הענין שאלו לרבי דוד ומשנהו מה הם צריכים. השיבו, אנחנו צריכים אחד למעזיבז והשני לעמבערג. וענו ואמרו להם הזקנים, מה לכם לעולם השפל, שבו נא בזה ותלמדו בהתמדה ותעבדו את ה'. אבל רבינו רבי דוד לא רצה לשמוע להם, ואמר אין לי אלא מורי ורבי הבעש"ט, ולו פני מועדות. אבל משנהו נעתר למשאלות הזקנים ונשאר שמה. ואח"כ הורו לרבי דוד הדרך אשר ילך להגיע למחוז חפצו לעיר מעזיבז.

ויקץ רבי דוד משנתו, והנה מצא עצמו בבית מורו ורבו הבעש"ט הק', והבין בלבו כי חלומות שוא ידברו, ולא שת לבו לענין החלום. אך מיד כשנתן שלום לרבו, שאלו תיכף ומיד 'איך האיש המלמד מלעמבערג?'. או אז הבין כי אמת בענין החלום. ואמר לו הבעש"ט הק', דע לך רבי דוד, כי החלום שראית אינו חלום בעלמא, אלא דברי נבואה היה, שרצו הב"ד של מעלה ליקח אותך מהעולם השפל הזה, מאחר שברצון הש"ת היה להשתעשע בנשמתך הטהורה, אכן עשיתי לך טובה, ופעלתי בתפילתי שיחזירו לך נשמתך להאי עלמא. והמלמד שראית הוא אחד מן ה'לו צדיקים נסתרים שבכל דור. והמעשה שסיפר לך בחלום שגרשוהו מעירו, אמת הוא כאשר יתודע זאת לאחר כמה ימים, והוא

נפטר שמה בב"ד של מעלה, ואיתקטר בחד קטירא בחי החיים. והאנשים רועי צאן, הצאן המה נשמות הקדושות שמיכאל השר הגדול מקריבם למעלה לפני הקב"ה, ולפי שאינם ראויים עדיין ליקרב, המה רועים עד שיהיו ראויים להקרבה. זאת פתרון חלומך, ועתה דע לך כי כי נבואה ממש ראית. ואכן כאשר אמר הבעש"ט הק' לתלמידו כן היה... (מרגניתא דבי רבנן עמוד קסב).

גלות מכפרת

פעם אחת כאשר נסע לרבו להסתופף בצלו ביום הכפורים, הגיע בדרכו לכפר קטן בו היו רק תשעה אנשים, הללו הפצירו בו שישאר ביום הכפורים בכפר וישלים את המנין. בתחילה נענה לבקשתם, אך לאחר מחשבה שחשב אודות טרחתו להיות ביום קדוש זה אצל רבו, החליט לטוב להם, והמשיך בנסיעתו לרבו. כשהגיע למעזיבז לא נתן לו הבעש"ט שלום עד לאחר יום הכפורים, וגם אז היה זה בשפה רפה, וכן נמשכה ההתרחקות גם בימי חג הסוכות למרבה צערו של רבי דוד. רק לאחר חג הודיע לו הבעש"ט, כי בסירובו לשהות בכפר ביום הכפורים נכשל בהריגת נפש בשגגה, כי באותו כפר המתינה נשמה שהיתה משורש נשמתו לתיקון על ידו במשך שבעים שנה! וכשדחה בקשתם של אנשי הכפר לשהות אצלם גרם לדחיית אותה נשמה, ולפיכך חייב הוא גלות כדון רוצח בשגגה. כששאל כמה זמן עליו ללכת בגלות. אמר לו הבעש"ט הק', שבהגיע הזמן הוא כבר יידע מעצמו... שנתיים וחצי ארכה גלותו בהיותו נודד מעיר לעיר ומכפר לכפר תוך כדי נסיונות קשים, כעבור תקופה זו נקלע לצרה גדולה כאשר חשדו אותו על לא דבר... לפתע שמעו כרוז מהשמים, שמכריז ואומר, האם נמצא כאן אתכם רבי דוד ממויקאלייב? מאחר שהאנשים שם לא הכירוהו לא השיחו בכרוז, לפתע שמע הוא עצמו כרוז למה אתה מחריש ואיך עונה להם. אז השיב, כי הוא מוכן לסבול, ומקבל על עצמו הכל כדי שיתכפר לו עון זו. מיד כשהוציא דברים אלו מפיו הגיעו לפתע למקום שני אנשים שהכירוהו, וגילו לאנשי המקום את גדלותו וצדקתו, אז הבין הוא עצמו כי בודאי נסתיימה תקופת גלותו כפי שהורה לו רבו שיבין מעצמו, ובכך תמו יסורי הגלות וחזר לעירו מיקאלייב, בה זכה לאריכות ימים. (עדת צדיקים).

הוא היה אומר

כשהגיע זמנו ליפטר מן העולם, עמדו בני ביתו ותלמידיו מסביב למיטתו, ורבינו התחיל לבכות ואמר, כל אדם כאשר חוזר הוא מהיריד, מיד שואלין אותו כל מכריו בשמחה, מה הבאת מהיריד. אכן כל זה הוא ביריד בעולם השפל הזה, אכן מה אענה כשאגיע כעת אחר היריד הגדול מחיי עלי אדמות, וישאלו אותי, מה הבאת עמך מהיריד הגדול?!

וכן יצאה נשמתו בטהרה ביום כ"ה לחודש שבט תק"ס, ומנ"כ בעיר מגוריו מיקאלייב.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

באור החסידות

סוד דין אש

בפרשתנו למדנו דיני התורה בנוקיי אש, ולמדנו רבותינו הק' שבכל דבר שבתורה ישנו פשט רמז דרוש סוד, ואף בדיני התורה בהלכות טוען ונטען, ומוזיק וניזק, יש בכל דין טעמים וסודות עד אין שיעור.

והנה בסה"ק דרך פקודיך להרה"ק הבני יששכר זיע"א, מבאר ענין זה ע"פ חסידות, וזה לשון קדשו. ועל פי דרך הקודש יש להתבונן בטעם המצוה, דהנה אש רמו לגבורה, והנה הגבורות במקומם הם קדושים, רק בהתפשטותם למטה בעולמות התחתונים איז יונקים מהם אלהים אחרים אש זרה, וזה סוד שאמרו ביהר (ח"ב רכ"ד ע"ב) שלא נאמר בתורה ויהי כסף התנופה, רק "ויהי זהב התנופה" (שמות ל"ח כ"ד) כי זהב הוא גבורה [אמר הכותב עי סה"ק קהלת יעקב להרה"ק ר' יעקב צבי יאליש זצוק"ל מבני היכלא של הרה"ק החוזה מלובלין זיע"א וזה לשון קדשו ז' מיני מתכת כסף זהב נחושת, חסד גבורה תפארת, בדיל עופרת כסף ח, נצח הוד יסוד, ברזל מלכות. הרב בליקוטי תהלים סימן פ"ד] וצריך להניף אותה להמתיקה ממותקת היא בשורשה, ובשורשה טעומה כמעלת הזהב על הכסף, וחלילה להוריד הגבורות למטה משא"כ החסידים המרומזים בכסף אדרבא מן הצורך להורידם למטה, על כן לא נאמר ויהי כסף התנופה. וזה ג"כ סוד עבודת הכהנים כחלק המחשבה בקמרת בחשאי (יומא מ"ד ע"א) כי הכהנים הן בסוד החסידים ולוים מסטרא הגבורה צריך לארמא קלא (זוה"ק ח"ג ל"ט ע"א) בסוד יצחק ריגן. והנה המבעיר את הבעירה להוליקה ברשות אחרים להזיק גורם להוריד ח"ו הדינים מרשות העליון לרשות אחרים והוא גרמא בניקוין אלו שלם ישלם וכו'.

והנה תבתונן במצוה הזאת לפי טעם הזה כי כל מי שגורם בעונותיו להוריד הדינים לשונאי ישראל שלם ישלם וכו', והגורם במצותיו להוריד החסידים ישא ברכה מאת ה'.

ולפי זה מתבאר טעם שפטרנו התורה טמון באש וזה המשך לשון קדשו, ועפ"י דברינו הנ"ל במצות נוקי אש, תבין פרט אחד במצוה שפטרנו התורה טמון באש, כי כל עיקר נוקי האש להיות שגילה את הטמון כי הדינים כשהם טמונים במקומם המה טובים, והמבעיר היינו המגלה, ובעבור זה פטרנו התורה טמון לרמזו כנ"ל. והבן הדבר. ע"כ לשון קדשו.

ובאמת יסוד זה מבורא בהברה ספרי רבותינו, והגבורות בפנימיותן הינן חסידים, וזה לשון רביה"ק הברא מים חיים זיע"א (פרישת לך) ונמצאת למד מכל זה, אשר כל מיני היסורין לתכלית שלימות טובות אמתיות וחסדים גדולים מבורא עולם, אשר משגח על כל בריה מבריותיו לראות לפניו עצה טובה כאשר יוכל בכדי לזכותו להאיר לפניו לעוה"ב, לזכות לראות פני השכינה ולהינות מזיו אורה, ולהתעדר ולהתענג בחמדת שעשועים עם כל הצדיקים במקום אשר לא שלטא ביה עין כל בריה בגו עדן גינתא בחמר מרת דמבראשית נסיר נענותא. ועל זה אמר (ב"ר פ"ט) בפ' "והנה טוב מאוד", טוב זה מדת הטוב, מאד זה מדת היסורין, וכי יסורים טובים הן, הן שע"י יסורין אדם זוכה לחיי העוה"ב וכו', כי באמת טוב מאוד המה שעל ידן יזכה אדם לעוה"ב שאין טוב כמוהו ובוהו צדיקים מהפכין מדת הדין למדת הרחמים, כי כאשר יסורים באים עליהם אז הם מאמינים באמת שהוא טובה גדולה להם באחד מדי' בחינות שהזכרנו, ומברכין על הרעה בשלימות לבבם, בשמחה כמו על הטובה ממש, מפני שבאמת יודעים אשר הוא מחסדי אל ונמצא עושין ממדת דינו של הקב"ה מדת הרחמים לומר שהדין הזה הוא רחמים גמורים, ובוהו השלימות הלב מהפכים מעלם הדין הרחמים והדין נמתק בשורשו כי שורש הדין מה שיותר העולם הוא הרחמים והחסדים אמתיים, כאשר בארנו, וממששים על עצמן בזה כל טוב וברכה מבחי' החסידים ממש הבן. וכי ונמצא הצדיק מכיר טובות וחסדי הבורא מהגבורות, [יותר] ממה שמכיר טובות מבחי' החסידים, ובוהו הכוונה הטובה ממילא נמתק הדין ונכלל ברחמים והקב"ה משפיע להם כידו הגדולה רוב ברכות וישועות מבחי' החסידים והיה ראשיתם מצער ואחריתם ישגה מאוד וע"כ סופן שלוח וע"כ לפעמים נקראים הגבורות בשם גדולות, כמ"ש חז"ל (תענית ב' ע"ב) בפ' "עושה גדולות ואין חקר", ואתיא חקר חקר מבריותו של עולם, וכו' כי באמת כל הגבורות הם חסדים אמתיים ממש ע"כ לשון קדשו.

וזה לשון קודש רבינו הקדוש לוי זיע"א (לך לך) והנה מדת הגבורה אף על פי שהוא נראה שהוא להיפך ממדת אהבה כי חס ושלוים לפעמים הוא עושה דין בעולם, אף על פי כן תכליתה היא אהבה, כמו שאמרו חברי איוב לאיוב "ויהי ראשיתך מצער ואחריתך ישגה מאוד", (איוב ז' ז') כי עיקר מדת הגבורה לעשות לפעמים חס ושלוים דין בעולם, כדי שאחר כך יושפע כל טוב. וכמו שנחום איש גס זו אמר על כל מקרה אשר הקרה לו: גם זו לטובה: (תענית כ"א ע"א)

אף על פי שהקרה לו איזה מקרה אשר בתחילה נראה לא טובה, אף על פי כן סופה היא טובה ואשר בתחילה נראה לא טובה היא רק כדי שיהיה אחר כך טובה ולפי דברינו אלה אפילו מדת הגבורה תכליתה היא אהבה ע"כ לשון קדשו יהי רצון שנוכה להמתקת הדינים בשורשין, ולטוב הנראה והנגלה אמן ואמן.

מצוה הטובה

עפ"י סדר הלימוד היומי

הלכות שמירת השונן

יו שבת - הלכות אסורי לשון הרע - פתיחה להלכות אסורי לשון הרע - ארורין ונפתח נבאר בעזרת ה' מה שיעדנו לעיל בתחלת הפתיחה לפרט, במה ארורין מקבל על עצמו, מי שאינו שומר את עצמו ממדרי רעה הזו.

א. לבר כל הלאוין והעשין הנ"ל, עובר על (דברים כ"ז כ"ד), "ארור מכה רעהו בסתר", שהוא קאי על לשון הרע, כמו דאיתא בספרי ובפרוש רש"י בחמש.

ב. עובר גם כן על (דברים כ"ז י"ח), "ארור משגה עור בדרך", וידוע דכנתן הכתוב לארר, על מי שנותן מקשול לפני אחר שיגשה על ידו אסור, דומיא דלאו (ויקרא י"ט י"ד) ד"לפני עור לא תתן מקשול", וכבר בארנו לעיל בלאוין אות ד', שהוא גם כן בכלל זה, עין שם.

ג. ואם, חס ושלוים, נעשה ה' הקב"ה אצלו כמו הפקר, שאינו מקבל על עצמו להשמר ממנו, עובר עוד על ארור שלישי והוא (דברים כ"ז כ"ו), "ארור אשר לא יקם את דברי התורה הזאת לעשות אותם", שפרושו אשר לא יקבל על עצמו לקיים את כל התורה, והוא נקרא מומר לדבר אחר על ידי זה, בין שבשפט נפש עובר על אסור החמור הזה, והוא מוזיק דבר זה של תורה ה' אצלו להפקר, כמו שאר מומר לכל התורה בלה, ועל כן גדול עונו משא. הרי חשבנו ג' ארורין המצויין לבוא על ידי מדרי רעה הזו.

(ואם, חס וחלילה, הלשון הרע היה על אביו ואמו, עובר עוד על ארור רביעי, והוא (דברים כ"ז ט"ז), "ארור מקלה אביו ואמו", וכמו שבארנו לעיל בעשין אות יו"ד במקור החיים ובבאר מים חיים, עין שם).

ידוע מאמר הגמרא בשבועות (דף ל"ז), ד"ארור, בו קללה, בו נדוין וכו'. לכן כל איש, שידוע בעצמו שלא נהר מעון המר הזה, צריך להיות קרד בנפשו אולי, חס ושלוים, נדויה בשמים על זה, ובעין מה שכתב בספר "הרדים" לענין מקלה אביו ואמו, עין שם.

מקדש מעט

איכור שיהיה בשעת התפילה

בעניני חשיבות עניית אמן

וברך את לחמך ואת מימך והסירותי מחלה מקרבך

זה הוא לשון קדשו של הרה"ק בעל המאור ושמש זיע" (מתו"ד) בפרשתו: ועבדת את ה' אלוהיכם וברך את לחמך ואת מימך והסירותי מחלה מקרבך וגו', יש לדקדק שהתחיל הפסוק בלשון רבים ועבדת את ה' אלוהיכם וגמר אומר בלשון יחיד וברך את לחמך וגו'.

ונראה בזה התורה הקדושה מלמדת אותנו איך לעבוד את ה' יתברך... צריך שישתתף עם הציבור ובפרט בשעת התפילה צריך כל אדם ליהרר מאד מאד להתפלל עם הציבור יחד, ואם מתפלל עם הציבור יהיה מובטח שפרנסתו תהיה מוזהרת לו בכל יום ברוחה וברכה תהיה מוציה במעשי ידיו, ועל ידי תפילת ציבור יכולים לבטל כל הגזירות קשות ורעות רחמנא ליצלן.

וכבר אמרנו זאת ברוב עם הדרת מלך (משלי יד, כה) פירוש כשאנו מניין הציבור יחד להתפלל אזי הם מבטלים כל הגזירות קשות ומביאים את המלך מלכו של עולם לידי החזרה שחזור ממה שגור על בני ישראל חס ושלוים איזה גזירה קשה ואומר הדרי בי ממה שגורתי עליהם. וזהו ברוב עם הדרת מלך פירוש אם נאספים רוב עם יחד בתפילה אזי הדרת מלך הקב"ה אומר הדרי בי ממה שגורתי עליהם וממשיכין על נכסת ישראל על ידי תפילתם השפעות טובות.

וזהו פירוש הפסוק ועבדת את ה' אלקיכם פירוש לשון רבים, ואיזה עבודה שהיא בלב הוי אומר זו תפילה (תענית דף כ עמוד א), ואמר הכתוב אם תעבדו ביהוד את ה' אלוהיכם דהיינו שתתפללו יחד עם הציבור וברך את לחמך ואת מימך פירוש שיברך את פרנסתך שתהיה לך פרנסה טובה ורחבה. גם וברך את לחמך ואת מימך קאי על התורה אם תתפללו עם הציבור תשיגו השגות התורה.

...והסירותי מחלה מקרבך כי על ידי שהאדם מתפלל עם הציבור הוא מומשך כל השפעות טובות על נכסת ישראל ומבטל כל הגזירות קשות מנעל נכסת ישראל ולא יצטרכו עוד להתפלל על שום דבר גשמי כי אם על הגאולה שלימה שתהיה בבהרה בימינו.